

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V., Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

JARTALOM: Meghívó. — Halászati kihágások és hallopás. Végh János. — Műtrágyázási kísérletek Magyarországon. (Folyt. és vége).
Répássy Miklós és Unger Emil dr. — Magyarország édesvízi halászata. (Vége). Répássy Miklós. — Jogesetek. — Kérdések és feleletek. —
Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Tárcza: „Tisza-verés”. — Hirdetések.

ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET.

Meghívó.

Az Országos Halászati Egyesület 1914. évi április hó 16-án (csütörtökön) délután 1/26 órakor az Országos Erdészeti Egyesület székházában (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz., II. em.) tartandó

évi rendes közgyűlésére

az alapszabályok 9. §-a alapján t. Czímert tisztelettel meghívom.

Budapest, 1914. évi márczius hó 28-án.

Báró Tallián Béla
elnök.

Tárgysorozat:

1. Titkárság évi jelentése. (Alapszabály 9. §. c).
2. A tagok felvételének megerősítése. (Alapsz. 9. §. b).
3. Az őszi halászati kiállítás ügye.
4. A pénztáros jelentése az egyesület vagyoni állapotáról. (Alapszabály 14. §.)
5. A számvizsgáló-bizottság jelentése. Az 1913. évi zárószámadás megbírállása. (Alapszabály 9. §. a), c).
6. Az 1914. évi költségeloirányzat megállapítása. (Alapszabály 9. §. d).
7. Folyó ügyek, indítványok.

Az elnökség.

*

Ülés után Zimmer Ferencz egyesületi tag előadása a halkereskedelemtől.
Előadás után társasvacsera.

Halászati kihágások és hallopás.

Irta: Végh János.

Minden törvénynek, mely bizonyos foglalkozási körben követendő szabályokat megállapít, a gyakorlatra vonatkozó korlátozásokat előír, vagy bizonyos cselekményeket tilalmaz, megfelelő büntető határozatokat is kell tartalmaznia, melyek a törvény vonatkozó szakaszai-ban körülírt különböző fokozat úbüntetéseket rendelnek a törvénybe ütközö cselekmények elkövetőire.

A halászatról szóló 1888. évi XIX. t.-cz. 69. §-a értelmében a halászati törvény szerint büntetendő cselekményekre is a kihágásokról szóló büntetőtörvénykönyv általános határozatai érvényesek. Ehhez képest a halászati törvény csupán olyan büntető határozatok tartalmaz, a melyek a VI. fejezet 62—67. §-ai illetőleg a reávonatkozó 5000/889. sz. F. I. K. M. végrehajtási utasítás 23—42. §-ai, úgyszintén a 64. §-a értelmében csakis a jogosulatlan cselekményeknek, mint tisztán rendőri természetű kihágásoknak, pénzbüntetéssel való sújtása iránt intézkednek, a mi csak behajthatatlanság esetén változtatható elzárásra. A halászat és vízhasználat rokonságánál fogva ugyanis a törvényhozás mindkettő gyakorlatára nézve azonos elvekből indult ki és a kihágások körüli eljárásra vonatkozólag is ugyanazon hatóságok illetékességét írja elő.

Ebből származik aztán igen sok zavar és félreértés, mert a folyománya az, hogy ma a gyakorlatban a jogosulatlan halászat révén elkövetett tulajdon elleni vétség és büntett: a hallopás megtorlást nem nyer.

A halászat a reávonatkozó törvénytervezet előkészítése és még a törvény megalkotása idején is jóformán csak az istenadta halaknak a természetes vizekből való egyszerű kifogdosásából álló ösfoglalkozás volt, a mikor a dolog természete szerint az orvhalászat is csak kisebb jelentőséggel bírván, ennek szigorú megtorlására sem helyeztek különösobb súlyt.

Különben is hiába való igyekezet lett volna a törvény életbelépésekor azonnal véget vetni akarni a régi káros állapotnak, mely szerint a természetes vizekben halászatra jogosultak és nem jogosultak egyaránt, országszerte minden megszorítás nélkül, mindenféle bármily káros eszközökkel s módon garázdálkodva gyakorolták a halászatot, mert a vizek mellett lakó nép ösztönszerűleg tovább űzte az azelőtt minden időben szabad halászatot s ehhez a hagyományos megszokáshoz minden tilalom ellenére még azután is sokáig ragaszkodott.

Ennélfogva hosszú időbe került és nagyon nehéz munkát okozott a hatóságoknak a visszas állapot megszüntetése. Azonban a törvény uralma főként a halászati társulatok szervezése révén ma már biztosítva van, nevezetesen a tilalmi időszakok, a halfajok szerint megszabott mértékminimumok, a megengedett halfogási módok és eszközök, a rákvédelem, halak árusítása és szállítása stb. tekintetében rendezett viszonyok és teljes jogbiztonság uralkodik.

A törvény egyik főfeladata tehát a nyílt vizeken űzött halászati *rablógazdálkodás megszüntetése* s ezáltal a nyíltvízi halállomány fenntartása és természetes szaporítása már biztosítva van. Hátra volna most a másik főfeladat gyakorlati megvalósítása, nevezetesen az *okszerű haltenyésztés előmozdítására alkalmas intézkedések és eszközök megtalálása*.

A törvény életbelépése óta ugyanis nagyot változott a világ, a mennyiben ma már a folyami halászat gyakorlása is a törvénytörően alakult halászati társulatok keretében okszerű kezelést, a halállomány óvása és szaporítása céljából pedig igen jelentékeny áldozatokat feltételez, tehát többé már nem egyszerű ősfoglalkozás. Nevezetesen a halászat emelése érdekében a néhány heti abszolút tilalom mellett ma már kéméleti terek, pontyivó telepek, süllőikra- és pisztrángikratermelő telepek, pisztrángikraköltőházak, ivadéknevelő tavak, hallétrák stb. létesítésével találkozunk lépten-nyomon;

úgyszintén a halászati berendezések gondozása, a hal-ellenségek pusztítása és a rendszeres felügyelet céljából megfelelő őrszemélyzet alkalmazása is szükséges. Sőt egyes halászati társulatok megbízható haltenyésztőtől drága pénzen vásárolt halivadékkal is népesítik vizeiket. Mind ennek bizonyítására megemlítem, hogy pl. a Velencei tavi halászati társulat évenként 60,000 drb egynyaras pontyivadékot ereszt ki, a Balatoni halászati társulat pedig a rendes halőrök költségein felül még a rendkívüli védelem céljából kizárólag csak a két hónapi általános tilalmi időszak alatt csendőrkülönítmények ellátására 14,000 korona költséget fordít; egyes holtiszaik és más holtági halászati társulatok pedig a vízterületük nagyságához mérten 8—10 métermázsa = 6000—20,000 darab egynyaras pontyivadékot is kibocsátanak évenként.

A modern értelemben vett halászat, illetőleg *haltenyésztés pedig főként a belterjes etetéssel összekötött üzemű mesterséges tógazdaságokban mint céltudatos termelési ág jelentkezik*, melynek létesítése a legtöbbször költséges beruházásokkal jár és üzemben tartása is nagy forgótőkét igényel, a hol az évenként termelt halak értéke igen nagy összegekre rúghat.

Mindezekből kifolyólag nyilvánvaló, hogy nagyon fontos nemzetgazdasági érdekek fűződnek ma már ahhoz, hogy az e téren a tulajdon ellen elkövetett törvényellenes cselekmények, a nyilvánvaló *hallopások szigorúbban minősítessenek és az illetékes hatóság által megfelelő büntetéssel sújtassanak*.

Hogy a gyakorlatban minő zavaros az állapot, csak jelezni kívánom, hogy megesik pl. az, hogy a töltésekkel körülhatárolt halastavakból avagy az ú. n. teletető raktármedenczékben, tehát zárt depóból való hallopás esetén is a kir. járásbírók magukat a büntető eljárás megindítására illetékesnek nem tartják s a panaszost a közigazgatási rendőrhatalóságokhoz utasítják, ez pedig a halászati törvény 13. §-ára való hivatkozással még csak kihágást sem állapít meg.

A törvény ugyanis különbséget tesz a nyílt és zárt

„Tisza-verés“.

Tárca a „Halászat“ számára.

A magyar népies halászat mesterszótárát ugyancsak gazdag anyaggal állította össze *Herman Ottó* „A magyar halászat könyvé“-ben, mégis hasztalan keressük benne: mi is az a „Tisza-verés“?

Egyike azoknak a dolgoknak, a melyek olyan szépen igazolják, hogy a halászat csakugyan „mesterség“, hogy azt csakugyan tanulni kell, hogy ahhoz csakugyan érteni kell. A melyek tanúságot tesznek a magyar halász természetmegfigyelő tehetségéről s arról, hogy a megfigyelt dolgokat mennyire ki tudja mestersége szolgálatában használni.

A „Tisza-verés“ vagy „Tisza-törés“ az a halászatnál, a mi a vadászoknál a nagyobb szabású hajtóvadászat.

A mikor az őszi szél már hidegen süvít végig a Tisza tar füzein s a hőmpölygő folyó partján dér borítja a füvet, a halak is levonulnak a víz mélyére. Egy-egy szakadó partalatti örvény, egy-egy öreg, már-már a vízbe dűlni készülő, vagy már be is dűlt öreg fűz- vagy nyárfa gyökere alatt kikotort mélyedés feneke, vagy az emberkéz rakta rőzsésarkantyúk mögötti sarok öble biztos menedéket nyújt nekik a tél veszedelme ellen. Ezeket a helyeket ismeri jól a tiszai halász. Azaz, hogy csak ismerte. Mert bizony a szabályozás óta nagyon kevés már az alkalmas „halbánya“. A hol a halak így elfeküsznek télire s a melyből, ha ráakadnak, csakugyan meríteni lehet azokat, akár a kincset a bányából.

Hűvös őszi időben, a mikor a folyó vize már jó leapadt, kikeresik a „halbányát“.

Aztán összeállanak a szomszédos halászok. Odarendelik bónésaikat, keczéseiket, szóval a részes halászaikat. Persze híre megy a dolognak, hát jönnek műkedvelők, nézők is bőven. Most aztán elfogják hálóval a bánya alatt vagy 600—700 méterre a folyószakaszt. Azaz, hogy csak elfogták. Mert ma már mintha tiltaná a törvény a medernek egész szélességben való elfogását. De hát azt hiszem, kevés ember gondolt olyankor a törvényre!

Ekkor kerülnek sorra a bónésok. Neki mennek a bányát alkotó örvénynek, fatőke alatti mélyedésnek. Belehúzzák, beleviszik feneken járó szerszámukat az elpihent halak közé. Néha megakad az kőbe, tuskóba. Belekapaszkodnak kötelébe, ahányan vannak. Rángatják, cibálják, míg csak fel nem zavarják a halat. A bónésok után jönnek a hosszúkeczések, a melyek végképp kiverik tanyájából. Hogy aztán vissza ne vermelje magát újra a bányába, a pirity- vagy laftoló háló csónakjával oda eveznek a bánya fölé; 6 ember ül benne s kötéltre kötött láncot mindenik a fenékre: azzal zavarja a felriadt halat. Néha követ is kötnek a kötél végére, azzal zurbolják a vizet. Sőt a modern találékonyosság már attól sem riad vissza, hogy vasboronával kavarja fel a fenék iszapját. Mikor aztán megindul a hal, utána megy egy pirityháló, a mely a folyó közepén halászik s egy öregháló, a mely a partra húz. Ilyenkor aztán egyébre se gondol a halász, csakhogy mentől kevesebb meneküljön a zsákmányból. Dolgozik, a meddig csak bírja étlen, szomjan.

Ez a „Tisza-verés“, „-törés“, „-kövezés“! Bármennyire vadnak tűnik is fel a zsákmányszerzésnek ez a módja, mégis a legokszérűbbek egyike. Mert őszkor, az „érett“ halat ejti zsákmányul, akkor, a mikor már sem nem szaporít, sem nem gyarapodik.

vizek között és „zárt vizekben a halászat a halászatra jogosult által korlátlanul gyakorolható. Zárt vizeknek tekintendők: a) a mesterséges halastavak, akár állanak halasvízzel összeköttetésben, akár nem; stb. . .“ Ezek szerint a nyílt vizekre vonatkozó törvényes korlátozások és halászati tilalmak a zárt vizekre nem terjednek ki, tehát az árusítás és szállítás is szabadon üzhető, csupán a tilalmi időszak alatt történő értékesítésnél visszaélések kikerülése céljából igazolandó a halak származása a község előljáróságától kiállított bizonyítvánnyal.

Innen származik aztán a legtöbb felfogásbeli zavar és a jogszolgáltatás körüli bizonytalanság, mint hogyha ezek a zárt vizek semmiféle törvényes védelemre nem szorulnának. Holott az ilyen vizekből való hallopás a gabonarakárból való terménylopással, avagy tyúknak, libának, malacznak az ólból vagy a birkának, borjúnak, csikónak a legelőről való ellopásával azonos eset.

Pedig az ilyen nyilvánvaló hallopások, illetőleg bűnös cselekmények minősítéséhez magában a büntető törvénykönyv határozataiban meg is lehet találni a jogalapot. A kihágásokról szóló 1879. XL. t.-cz.-nek a tulajdon elleni kihágásokra vonatkozó X. fejezet alatti 126. §-a értelmében ugyanis: „A ki két forint értéket felül nem haladó *élelmi vagy élvezeti cikket lop,* a mennyiben azon körülmények egyike sem forog fenn, a melyek a büntető törvénykönyv szerint a lopást büntetetté minősítik: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő.“ A büntettekre és vétségekre vonatkozó 1878: V. t.-cz. 534. §-a értelmében pedig: „Ha a lopott dolog értéke nem nagyobb ötven frtnál, a lopás vétséget, ellenkező esetben pedig büntetett képez.“

A büntető törvénykönyv tehát kifejezetten *élelmi vagy élvezeti cikkek* lopásának szigorú megtorlása iránt intézkedik. Ezekkel összefüggésben a kir. Kuria 10. sz. teljes ülési döntvénye 1882 november 13-áról (Lásd a B. T. K. kihágásokról szóló részének Athenaeum-féle 1904. évi kiadása szerint a Dt. uf. 3. köt. 238. 1.) határozottan kimondja, hogy a: „Két forint értéket felül nem

haladó oly cikkek, melyek habár csak bizonyos előkészítés, mint megfőzés, sütés, feltörés vagy megtisztítás, avagy más anyaggal való vegyítés után válnak az emberi ételre használni szokott cikkeké: az 1879. évi XL. t.-cz. 126. §-a értelmében szintén élelmi cikket képeznek és ezeknek ellopása, ha a lopott élelmi cikk két frt értéket felül nem halad, az 1879: XL. t.-cz. 126. §-a alá eső kihágást állapít meg.“ Ilyen élelmi cikkek: a búza a 10,774/82., a kukoricza a 12,249/82., a tyúk az 1080/83., a liba a 4573/83. s a sütni való tök a 4115/84. sz. Kuriai határozatok szerint; és a fenti értelemben vett élvezeti cikkek: a dió a 7824/83. s a szivar az 51,869/83. sz. Kur. hat. szerint. Ellenben a két forint (négy korona) értéket felül haladó lopott élelmi cikkek esete az 1878: V. t.-cz. 534. §-ában foglalt minősítés értelmében a lopott dolog értéke szerint bírálendő el.

Alaki és tartalmi tekintetben a tógazdaságokból (töltésekkel teljesen körülrzárt halastavakból, avagy teletet- és raktármedenczékéből) történő hallopás esete is ebbe a kategóriába volna sorolandó. Ezt a felfogást megerősíti, sőt a törvény 62. §-ára vonatkozólag még tágabb körben — a természetes nyíltvízi halászatra — is érvényes megállapítást tartalmaz a Kuria 1981/89. sz. elvi határozata, mely szerint: „*Más által hasznóbérelt vízben a halfogás lopást képez.*“ (Lásd a halászatról szóló törvénynek a rávonatkozó törvényekkel és rendeletekkel kiegészített s az Athenaeum kiadásában megjelent dr. Peregriny János-féle összeállítás 32. lapján!) Kétségtelen dolog, hogy ez a határozat elsősorban a természetes halasvizekre vonatkozik, de a bérleti haszon ilyen erős védelmének folyományaként a magántulajdont alkotó mesterséges tógazdaságok érdekeit is ilyen fokú törvényes védelem illeti meg.

És hogy nem 1—2 halacskának jogtalan kifogásáról van szó, tehát nem kis értékek forognak koczán, ennek bizonyosságát adják az olyan esetek, a mikor a *bűnös szándékkal szövetkezett egyének jelfegyverkezve sötét éjjel* szekerekkel jönnek a halastavakhoz, a melyekben gyakran 10—20,000 korona, de sőt néha 80—100,000 korona értékű tenyésztett haltömeg fekszik; megtörténik aztán az is, hogy a szakavatott *tolvajok* szemes kukoriczát hintenek a rendes etetőhelyekre a halak odacsalogatása végett és tettenérés esetén vakmerően rálvöldöznek a tógazdaságot őriző tócsőszökre, aminek igen könnyen *szándékos emberölés* lehet a vége!

Egyes holtági halászati társulatoknál pedig úgyszólván minden évben megismétlődik, hogy ősszel, midőn a társulati területekről az ármentesítő társulat a lecsapoló zsilipen át a belvizet lebocsátja, míg az arra jogosított halászok a víz kifolyásánál hálóikkal a vizet elrekesztik, hogy a halak ki ne mehessenek, az alatt az *orvhalászok* a mélyebb helyeket, a hová a halak összegyűlnek, kerítőhálóval *éjjel* meghalásszák s *mázszaszámra* fogják ki a halakat s azokat házakhoz hordva zavartalanul árusítják.

Itt rá kell mutatnom az orvhalászokkal összejárású *orgazdák* bűnös üzelmeire is, a kiket beigazolt esetekben ugyancsak kellő szigorral kellene megbüntetni, mert jelenleg a hallal való házalást országszerte leginkább illetéktelen egyének üzik és pedig rendszerint a törvényesség (halfajták, tilalmi időszakok, mértékminimum, származási hely stb.) szempontjából is kifogásolható halakkal. *Ehhez is a kihágásokról szóló 1879: XL. t.-cz. 26. §-ában megtaláljuk a jogalapot,* e szerint ugyanis: „Kihágás esetében a tettesen kívül a részese (B. T. K. 69. §.) büntetendő. A büntető törvénykönyv 69. §-a értelmében pedig: „A véghez vitt vagy megkísérelt büntett vagy *vétség részese (bűnsegéd)* az, a ki a

Néha bámulatos eredménnyel is járt.

Valósággal a régi jó időkre emlékeztető ilyen halászatról írja a tiszai halászat egyik barátja a következőket:

Ókécskén voltam ezelőtt 6 évvel bort vásárolni. Az inokai kompon kellett átmennem. A kompra várakozva, láttam egy halászt, a mint halcsíkokkal harcsát fogott. Közlebbt menve, azt is láttam, hogy már 15 nagy harcsája van pórázon. Az jutott eszembe, jobb lenne itt *Tiszaverést (törést)* venni, mint bort. Meg is kérdeztem: „ki bérl a halászatot? T. halászmester Ókécskén. Elmentem hozzá; természetesen bort venni. Meg is alkudtam s a rendes árnál 8 koronával többet fizettem; aztán kóstolgattunk. Néhány kancsó elfogyasztása után sikerült is 1200 koronáért egy napot vennem; egy hónapi időn belül egy teljes napi halászatot. Miután én még akkor nem foglalkoztam ezzel a mesterséggel, átadtam jogomat két barátomnak haszon nélkül olyképp, hogyha nem fizeti ki magát, az én pénzem vesz oda. Nagy erővel neki mentek, ú. m. 2 öreg hálóval, egy-egy 80 öles volt, 3 pirityhálóval, 15 bönével, 12 keczével és egy ör-hálóval. Az alsó részén 1/21 óra táján fogtak bele a munkába, a mikor 5 böné összeszakadt, megindult a harcsasereg. Három óra alatt 41 métermázsát fogtak; de még többet is fogtak volna, ha edényök lett volna. A halakból 33 métermázsát egy budapesti nagykereskedő *czég* vett kilónként 2:10 fillérért, a többi részbe kapták ki a halászok. Természetesen azóta sokszor próbálták megismételni a csudafogást. Rá is fizettek már eleget. De csak egyszer volt Budán kutyavásár!

St—R.

büntett vagy vétség elkövetését szándékosan előmozdítja vagy . . . a cselekményből származó haszon biztosítása vagy pedig a hatósági intézkedések meghiusítása iránt megelőzőleg egyetért.”

A fentiek értelmében tehát a halászati jogszolgáltatás terén nemcsak a halászati törvény megfelelő szakaszai szerint minősülő rendőri természetű kihágásokról lehet szó, hanem a büntető törvénykönyv rendelkezéseibe ütköző hallopás, vétség, büntett és bűnrészességről is, ennél fogva ennek a fogalmi körnek *közérdekű* tisztázása végett feltétlenül kívánatos volna, hogy a halászat terén elkövetett *törvényellenes cselekmények minősítése s annak alapján az illetékesség* tekintetében úgy a közigazgatási rendőrhatalóságok, mint a kir. járásbíróóságok megfelelően tájékoztassanak.

Műtrágyázási kísérletek Magyarországon.

Írta: Répássy Miklós és Unger Emil dr.

(Folyt. és vége.)

A műtrágyázás javára írható valamelyes pozitív eredmény csupán a czikolai tógazdaság kísérleti tavában látszik; de a szó szoros értelmében csak látszik, mert ha az adagolt trágyamennyiség piaci értékét vesszük tekintetbe, a mely hektáronként 145 K-át tett ki, tehát kat. holdanként 81 koronát, ezzel az összeggel szemben kat. holdanként a trágyázás javára mutatkozólag csupán 39 kg. halhustöbblet volt elérhető, a mi 130 fillérrel számítva csak 50 korona érték; tehát ez az eredmény sem gazdaságos.

Másrészt ennek a tónak viszonylagos termése 1911-ben, mikor tehát nem trágyázták, szintén több volt és pedig 58 kg.-mal, tehát annál is több, mint amennyi különbség 1912-ben trágyázás mellett mutatkozott.

Bárdibükknél is mutat valami pozitív eredményt a táblázat. Ez azonban először is még csekélyebb, tehát gazdaságilag szintén negatív, másodsor figyelembe azért sem vehető, mert a tógazdaság eredménye a nagymérvű kallódás folytán, a mi minden valószínűség szerint a rossz telelés következménye volt — mértékadónak semmiképp se tekinthető.

A többi kísérleti helyen az eredmény még inkább negatív.

Hogy ezen rossz eredményeket az általánosan ható kedvezőtlen időjárás kivül még mily különleges tényezők okozták, erre választ adni eddigi megfigyeléseink alapján még nem tudunk.

A műtrágyázásnak a természetes haltáplálék fejlődésére gyakorolt hatása általában úgy a laboratóriumi, mint a tógazdasági kísérleteknél határozottan előnyösnek volt mondható. Kivételek a kísérleteknél voltak ugyan; így a radványpusztai kísérleti tó planktonja júliusban körülbelül harmadrésze volt az összehasonlító tó planktonmennyiségének, ámde ebben a kísérleti tóban szándékosan nem etettek, s így a halak kizárólagosan a természetes táplálékra voltak utalva. Iharoson júliusban a kísérleti tó planktonja csak negyedrésznnyi volt, mint az összehasonlító tóé s ennek megfelelően a terméseredménye is rossz volt. Az ottani tokezelőségnek az a véleménye, hogy a műtrágyák adagolása után a plankton a vízből kipusztult volna, nem látszik valószínűnek, mert ilyesmi a laboratóriumi kísérletek alkalmával nem észleltetett, s valószínűleg más még ismeretlen tényezők okozhatták a plankton állítólagos hirtelen való megcsökkenését. Ennek a gyakorlat szempontjából mindenestre igen

fontos kérdésnek a tisztázása különben csak további vizsgálatokkal lenne határozottan eldönthető.

Nem lehet azonban kifogás a műtrágyának a vízbe-szórása ellen a miatt, hogy maguknak a halaknak árthatna. Mert halpusztulás, kisebb mérvű, ugyan előfordult az egyes tógazdaságokban, *ámde nemcsak a trágyázott tavakban*; sőt helyenként a trágyázott tóban éppen nem volt elhullás, vagy pedig csekélyebb mértékű, mint más trágyázatlan tavakban s így Kuhnertnek és más külföldi szakíróknak azt az állítását, hogy a műtrágyázás ilyen módon és mértékben a pontyoknak nem árthat, saját tapasztalataink alapján megerősíthetjük.

Az is bizonyos, hogy a műtrágyázás a mesterséges etetést sem befolyásolja károsan, mert a pontyokat az egy radványpusztai tó kivételével valamennyi tóban etették s ezek a takarmányt jól fogyasztották és értékesítették is, vagy a hol nem ez volt az eset, abban a tógazdaságban nem csak a trágyázott, hanem a más tavakban is rendellenes volt a takarmány felvétele.

Általában azonban a műtrágyázás hatásának halározottabb megítélhetése csak további kísérletezéstől várható, mert egy év adatai e tekintetben csupán útmutatást nyújthatnak a további munkálkodásra s ebből a szempontból ezek a negatív eredmények is becsesek lehetnek, mert azt mindenestre igazolják, hogy a probléma megoldásának munkájában a külföld is még csak a kezdet kezdetén van.

A földművelésügyi minisztérium el is rendelte a kísérletnek további folytatását és pedig okulva az 1912-ben nyert tapasztalatokon, oly módon, hogy ne csak víztrágyázással, hanem talajtrágyázással is megpróbálkozzunk.

II. Az 1913. év. A kísérleteket 1913-ban, úgy a mint azokat 1912-ben kezdtük, ugyancsak teljesen *gyakorlati alapon* folytattuk. Az a tény, hogy az 1912. év folyamán végzett első kísérleteket semmi észrevehető pozitív eredmény nem kísérte, fokozottabb körültekintést parancsolt e tekintetben s most már még inkább arra helyeztük a főszűrt: *kimutatható-e halastavakban a műtrágya gyakorlati módon való alkalmazása esetén az alkalmazott műtrágya értékének megfelelő terméstöbblet, illetőleg gazdasági haszon?* A műtrágya gyakorlati módon való alkalmazását oly módon értjük, hogy azt részben még a tavak megtöltése előtt a tófenékre, részben később időszakonként magába a vízbe szórjuk és körülbelül olyan mennyiségben, a minőben azt 1912-ben is alkalmaztuk, a mikor is a kat. holdanként felhasznált műtrágya piaci értéke kerekszámban 80 K volt.

A teljesen bizonytalan eredményű kísérletek kedvéért a magántógazdaságokban a kísérletek céljaira rendelkezésre bocsátott tavakban az illető tógazdaságok keretéhez szabott üzemet semmiképp se zavarhattuk; ezért kellett megalkudnunk azzal a körülménnyel, hogy valamennyi kísérleti tóban egyuttal etettek is s a tavak nem mindig egyenletes, illetőleg egyévjáratú anyaggal voltak népesítve. A kívánt gyakorlati eredmény megbízható megítéléséért mind ez azonban semmiképp se befolyásolhatta, mert a kísérleti tavak népesítése pontyivadékkal mindenhol olyképp történt, hogy a pontyivadék növekedése a rendes üzemet keretében *az elérhető szélső határon jóval alul volt számítva*. Bízást feltehetjük tehát, hogy ha a műtrágya alkalmazása a tavak halhústermő képességének bárminő tekintetben előnyére válik, ennek a kedvező hatásnak az érvényesülésére meg van a mód olyképp, hogy a halak *nagyobbra* növekedhetnek a kísérleti tavakban, mint a nem trágyázott tavakban, illetőleg a tó hozamának növekedése a hússzaporulat *összsúlyának* növekedésében juthat kifejezésre. Az össze-

hasonlítás céljából ugyanis épp úgy, mint az előző kísérleteinknél, lehetőleg mindenhol figyelemmel kísértünk egy-egy lehetőleg azonos üzemben kezelt tavat is. A kísérleteket egyébként ugyanazokon a helyeken végeztük, mint 1912-ben; csak a tiszta-radványpusztai tógazdaság maradt el. Az egyrészt kissé távol is esett, másrészt maga a kijelölt tó sem volt nagyon alkalmas célunkra.

A nyert eredményeket a mellékelt táblázatba foglaltuk össze, ugyanazt a sorszámot használva, mint a múlt évi jelentésünkhöz csatolt táblázatban.

A szükségelt műtrágya minőségének megállapítására laboratóriumi kísérleteket is végeztünk. Egyébként pedig annak a megismerésére, hogy a műtrágyának magában a tavakban mi a hatása, helyszíni planktongyűjtés útján májustól szeptemberig havonként adatokat szereztünk be.

A laboratóriumi kísérletek céljaira az öt tógazdaságból két-két vízmintát vettünk, egyiket a trágyázott, másikat pedig a nem trágyázott ellenőrző halastó vizéből s e vízmintákat Erlenmeyer-féle lombikokba félliteres adagokba széjjelosztva, mikroszkópikus algatenyésztéssel oltottuk be, majd az alkalmazott műtrágyák hatóanyagaival, illetve ezek különböző arányú és mennyiségű kombinációval láttunk el, egyet-egyet ellenőrzés céljából trágyaanyag nélkül hagyva. Az így előkészített lombikokban néhány nap múlva világos helyen az algák erősen szaporodtak, annál inkább, minél megfelelőbb összetételű volt a vízben oldott táplálék s minél nagyobb volt — bizonyos határig — annak mennyisége. (Zuntz-féle módszer.)

A kísérletek szerint mind az öt tógazdaság kiválasztott tavainak vizében a foszfor, káli- és nitrogéntartalmú

trágyaanyagok együttes alkalmazása ígérkezett a legelőnyösebbnek s a mennyiség is megfelelő volt annak, amit a tavakban a tavasz és a nyár folyamán alkalmaztunk: thomassalak, 40%-os kálisó és chilisalétrom alakjában. A lombikokba később próbaképpen helyezett állati planktonszervezetek a műtrágyás vízben nemcsak megélték, hanem erősen szaporodtak is. (Daphniák és Cyclopsok.)

A kat. holdanként tényleg alkalmazott műtrágya mennyisége s piaci értéke megegyezett az 1912. évben felhasznált mennyiséggel.

A helyszíni planktongyűjtések eredményeit földolgozva azt tapasztaltuk úgy a múlt, mint az 1912. évben is, hogy a kísérletek céljaira kiválasztott trágyázott és nem trágyázott tavak természetes tápláléka mennyiség és minőség dolgában helyenként nagyon is eltérő. Két egymás mellett fekvő, látszólag teljesen azonos talajú és környezetű tó planktonja között ugyanazon időpontban is nagy különbség volt megállapítható.

A turai tavak természetes táplálékban általában szegényeknek mondhatók.

A czikolapusztai tavak ellenben gazdagok voltak.

E két tógazdaságban a trágyázott és a nem trágyázott ellenőrző tó planktonja hasonló volt.

A bárdibükki tógazdaság trágyázott tava és ellenőrző tava azonban már nagy különbséget mutatott. Előbbiben az állati, utóbbiban, különösen júliustól kezdve, kevésbé értékes növényi plankton volt tömegesen található.

Az iharosi tavak között még nagyobb volt a különbség.

A trágyázott tóban a növényi plankton rendkívül erős *tóvirágzást* okozott. A nem trágyázott mellett levő tóban ellenben rendkívül *sok állati plankton volt*, *tóvirágzást* pedig nem észleltünk. Ezt a jelenséget azonban

Táblázat az 1913. évben végzett műtrágyázási kísérletek eredményéről.

Folyószám	Tógazdaság	A tó megnevezése	Tóterület kat. holdakban	Húszaporulat		A behelyezett hal darabszáma kat. holdanként	Kalódás	Egyedenként elért növekedés átlaga kg.	A feleltett takarmány s az elért húszaporulat aránya (írm. táplálék figyelmen kívül hagyva)
				összesen	kat. holdanként				
				kilogramm					
1.	Czikolapuszta	Trágyázott tó	3·8	1515	398	700	normális	0·60	3 : 1
		Ellenőrző tó a)	6·8	2752	403	500		0·85	3 : 1
		Ellenőrző tó b)	6·8	2431	357	500		0·75	2 : 1
2.	Tura	Trágyázott tó	3·0	840	280	650	normális	0·50	2 : 1
		Ellenőrző tó	3·0	1090	363	1000		0·30	2 : 1
3.	Tiszaradvány	Kísérlet 1913. évben nem volt							
4.	Bárdibükki	Trágyázott tó	2·1	781	312	800	normális	0·82	1 : 1
		Ellenőrző tó	1·4	482	384	400		1·17	2 : 1
5.	Iharos	Trágyázott tó	12·6	2724	230	380	50%	1·0 alul	4 : 1
		Ellenőrző tó	12·7	3730	300	380	50%	1·0 felül	2 : 1
6.	Tapsony	Trágyázott tó	11·0	1735	158	400	normális	0·59	5 : 1

Megfelelő ellenőrző tó nem volt

nem lehet a műtrágyázásnak tulajdonítani, mert egy harmadik tóban, melynek vize a trágyázott tóéval nem keveredhetett, szintén volt tóvirágzás.

A tapsonyi trágyázott tóban szintén volt tóvirágzás észlelhető.

Az egyes tavaknak jellemző és időnként változó flórájában és faunájában azonban olyan változást, a melyet a műtrágyák hatásának lehetne tulajdonítani, nem észleltünk.

A havonként egyszerű, de a célnak megfelelő módszerrel végzett mennyiségi planktonvizsgálat eredményei pedig azt igazolták, hogy a tavak természetes haltáplálék-tartalma között helyenként és időnként is nagy különbségek vannak, *azt azonban, hogy a műtrágyán hatására a plankton szaporodott volna, egy esetben sem sikerült biztosan kimutatni.*

A mi már most a gyakorlati eredményt illeti, arra a csatolt táblázat adatai adnak felvilágosítást.

Miután, a mint jeleztük, mindenkor etetéses üzem mellett történt a trágyázás, az összehasonlítás alapjául legmegfelelebbnek azt a viszonyszámot találtuk, a mely a tényleg feleltetett eleség s a tóban elért halhússzaporulat között van.

A mesterséges eleség halhúsprodukáló képességét ugyanazon tógazdaság két kiválasztott tavában ugyanannak tételezve fel, az a viszonyszám annál kedvezőbbben fog alakulni, minél több más tényező segített a halhús-termés fokozásában. A kísérleteknél két ilyen segítő tényezőről lehet szó: a tavak eredeti természetes haltáplálékáról és a kísérleti tóban még a műtrágya révén előálló haltápláléktöbbletről. Az eredeti természetes haltáplálék azonban gyakorlatilag két-két nagyjából egytermészetű tóban bizonyos gyakorlati határok között területegységenként szintén egyformának tételezhető fel, ennél fogva a fent jelzett viszonyszám az egyes tavakban a szerint alakul kedvezőbbé vagy kedvezőtlenbé, a mint a műtrágyázás hatása kedvezően vagy kedvezőtlenül érvényesül. Ez a viszonyszám a utolsó rovatban van feltüntetve. A mint látható az 5 kísérlet közül 2 esetben (1. és 2. tétel) különbség nem volt a trágyázott s nem trágyázott tó között; 1 esetben (5. tétel) sokkal gyengébb volt a trágyázott tóban az eredmény; ugyancsak absolute igen rossz eredményt mutat az ellenőrző tó nélküli tapsonyi kísérleti tó is (6. tétel).

Kedvező eredmény csakis egy esetben, a bárdibükki tógazdaságban (4. tétel) látszik, a hol a trágyázott tóban az említett viszonyszám 50 százalékkal kedvezőbb, mint a nem trágyázott tóban; míg a nem trágyázott tóban 2 kg. eleség áll szemben 1 kg. halhússzaporulattal, addig a műtrágyával kezelt tóban 1 kg. eleségre 1 kg. halhússzaporulat esik, vagyis a műtrágyázott tóban a kat. holdanként elért 312 kg. halhússzaporulattal szemben 312 kg. eleség áll; a kísérleti tóban ugyanennyihez 624 kg. kellett. A különbség értéke tehát 15 koronájával számítva 46 K 80 fill. A mint látható ez még mindég jóval kevesebb, mint a kat. holdanként alkalmazott műtrágya értéke, a mely kerek-számban 80 K.

Tehát még ebben a látszólag kedvező esetben is, még ha a halhústerméstöbbletet teljesen a műtrágya javára írjuk is, — a mi pedig nem egészen bizonyos — a gazdasági eredmény negatív.

Nyilvánvaló tehát, hogy sem az 1912. évi, sem az 1913. évi kísérletek egyetlen oly mozzanatot sem tüntetnek fel, a mely a műtrágyának halastavakban való alkalmazását ajánlatossá tenné:

A műtrágya értéke egyáltalán nem térült meg s ha nem is volt ártalmas, de haszna sem volt sehol.

Két éven át folytatott 11 kísérlet teljesen egyező eredményeképp áll előtünk ez a tény.

Hozzátehetjük, hogy ugyanilyen negatív eredménnyel végződtek eddig a külföldi hasonló célú kísérletek is.

Hogy a gyakorlat ennyire ellentmond a laboratóriumi kísérletek eredményeinek, annak nagyon sokféle oka lehet s ezek kiderítése a műtrágyázás problémájának megfejtésével egyenlő.

A külföld újabb nagyerővel a nagy arányú eszközökkel vetette magát a probléma megoldására. Nagyszabású ilyen célú telepek különösen a wíelenbachi (Weilheim mellett) Bajorországban, a sachsenhauseni (Oranienburg mellett) Poroszországban és a fraueubergi s a steknai tógazdaságokkal kapcsolatosak Csehországban.

A mi viszonyaink között további feladatunk egyelőre csak e nagyszabású s költséges kísérletek figyelemmel kísérése lehet.

Magyarország édesvízi halászata.

Répássy Miklós-tól. (Folyt. és vége.)

III. Ha már most mindazt a jövedelmet, a mihez hazánkban a halászat művelése révén juthatunk, tőkére számítjuk át, akkor a már megállapított adatok szerint a 100 millió korona tekintélyes összeget kapjuk. A nemzeti vagyonnak tehát jelentékeny részéről van itt szó, a mely nagyon is megérdemli, hogy az állam is gondozásába vegye. Ezt annál is inkább igényelheti, mert Magyarországon a gazdasági élet ma még feltétlenül agrár befolyás alatt áll. Ezeknek a következménye bizonyos védvám, a határok elzárása élelmiszerek behozatala ellen. Ennél fogva nagyon méltányos, ha az állam minden erejével arra törekszik, hogy a belföld termelési forrásait, a mennyire csak lehet, megnyissa a nem agrár foglalkozású népesség érdekei szempontjából, azaz jobban mondva az agrár- és merkantilérdek között való egyensúly fenntartása céljából.

A m. kir. földművelésügyi minisztérium kebelében e célra szervezett osztálynak a feladata, hogy az évenként e célra megszavazott állami költségadomány keretében az ország halászatát tervszerűen gondozza. A költségadományt egyrészt az érdekeltek közvetlen anyagi támogatására fordítják és pedig legfőképpen tenyészanyag kiosztása útján, másrészt a népszerű ismeretések s egy halászati szaklap kiadása által a halászati szakismeretek terjesztésére, végül ösztöndíjak s támogatások kiosztására avégből, hogy a halasgazdaságokban szükséges munkaerők szakszerű kiképzésére mód adassék.

A halászat emelésére irányuló mindenféle tevékenység, jöjjön az akár társulatok, akár egyesek részéről, az állam, mint közérdekű tevékenységet, a legmesszebbmenő módon támogat; ezzel kapcsolatban ivadéknevelő telepeket létesít, tenyészanyagot (ikrát, ivadékot, anyaállatokat) oszt ki; megtéríti egészben vagy részben azokat a költségeket, a melyek az őrzésre vagy az ártéren rekedt halivadék megmentésére fordítottak stb.

Társulati vizek népesítésére szükséges ivadék előállítására eddig 11 ivadéknevelő telep létesült állami támogatással összesen 90 hektár vízterülettel.

Az utolsó 10 évben évenként kiosztott tenyészanyagot a II. táblázat mutatja.

Az utolsó 1913. évben az állami költségvetésben a halászat címén 248.785 K volt felvéve.

II. táblázat.

Év	Pisztráng- ikra	Szivár- ványo- pisztráng- ikra	Hal- ivadék	Rák- ivadék	Süllő- ikra
1903.	1.750,000	1.300,000	—	—	45.380,000
1904.	1.870,000	1.340,000	—	30,000	56.000,000
1905.	2.200,000	1.340,000	—	30,000	56.000,000
1906.	2.200,000	1.500,000	336,000	50,000	56.000,000
1907.	2.400,000	1.600,000	80,000	50,000	62.000,000
1908.	2.500,000	1.780,000	90,000	55,000	64.000,000
1909.	2.800,000	1.780,000	43,200	62,000	62.000,000
1910.	2.700,000	1.750,000	700,000	70,000	64.000,000
1911.	2.900,000	2.000,000	300,000	47,000	60.000,000
1912.	3.900,000	2.000,000	70,000	40,000	70.000,000
1913.	3.400,000	2.000,000	75,000	42,000	70.000,000

A központi igazgatás osztályával kapcsolatban a következő külső hivatalok munkálkodnak a halászat érdekében:

1. *Az Országos Halászati Felügyelőség Budapesten.* Feladata a halászás fejlesztése gyakorlati gazdasági alapon, teljesíti az evégből szükséges műszaki tervezéseket; az érdekelteknek az ide vonatkozó kérdésekben díjtalanul áll rendelkezésére.

2. *A m. kir. halélettani és szennyvíztisztító kísérleti állomás Budapesten.* A halak és rákok élettani tanulmányozza gyakorlati célokra s a halászatot veszélyeztető vízszennyezések mellőzésére irányuló hatósági eljárásoknál mint állami szakértő működik közre.

3. *A halkórtani állomás Budapesten* (Állatorvosi Főiskola). A halak és rákok betegségeivel s azok okainak kiderítésével foglalkozik.

Mindezen intézmények tevékenysége két irányban mozog: egyrészt az a törekvésük, hogy az ország nyílt vizei rendszeresen műveltessenek, másrészt, hogy mesterséges viszonyok között dolgozó halasgazdaságok térfoglalását elősegítsék.

Az állami intézményekkel kapcsolatban említendő még, mint társadalmi intézmény, az „Országos Halászati Egyesület” Budapesten, a mely a fent megnevezett intézményekkel együtt szintén az ország halászatának javára és emelésére munkálkodik.

Mindezen intézmények tevékenységének az az eredménye, hogy az országnak 20 év előtt már szinte a végpusztulás előtt álló halászata újjászületett s ma már más kulturtényezőkkel együtt vesz részt a nemzeti vagyon gyarapításában.

Az ezirányban való haladást az utolsó 10 évben a III. táblázat mutatja.

IV. A haltermelésünk növelésére irányuló hathatós törekvés annál szükségesebb, mert ez a termelés szükségletünket még csak csekély mértékben elégítheti ki; évenként egy-egy fejre alig jut $\frac{1}{3}$ kg. hal, ezért aztán drága is.

A nemesebb s ritkább fajok, a pisztráng, a tokfélék, a fogas nagy áruk miatt csak ünnepi étkek. Köztáplálékszámba csak az olcsóbb féleségek mennek, a melyek legfőbb tömegét a ponty, a harcsa, a csuka, a czompó, a márna adja, aztán jó a kárász s a szapora, de nagyon szálkás fehérhalak.

A halak legnagyobbbrészt frissen kerülnek a piacra; csak az értéktelenebb, olcsóbb fehérhalféléket szárítják (15. kép) vagy — nagyobb üzemekben — füstölik is.

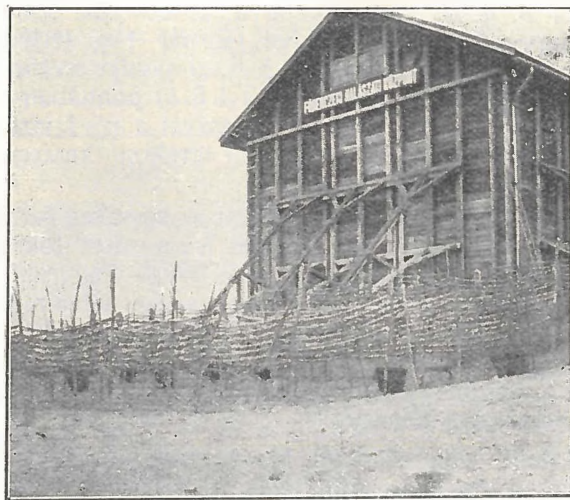
A szárítás egyszerűen úgy történik, hogy a halakat kettéhasítják, besózzák, aztán a napon szárítják és

25 kg.-onként csomagokba kötik össze; a nagyobb üzemeknél (Balaton) a pikkelyeket lekaparják a halakról s összegyűjtik; a gyöngyutánzó iparban jól értékesíthetők. Kivételre is a legtöbb hal szárítva kerül, legfőképp az aldunai országokba. A jobb féleségek közül a fogast, különösen a balatoni fogást viszik külföldre, de csak frissen.

III. táblázat.

Sorszám	Halászati társulatok		Rendszeres tógazdaságok és állóvizekben üzött beltérjes halgazdaságok		Pisztráng-költő telepek
	száma	területe kat holdakban	száma	területe kat holdakban	
1903.	59	254,341	107	10,356	109
1904.	61	255,586	118	11,044	120
1905.	63	258,750	119	11,202	124
1906.	63	258,750	131	11,598	128
1907.	66	260,264	136	12,093	137
1908.	68	261,523	149	12,602	148
1909.	70	265,292	152	13,046	161
1910.	74	271,561	159	13,835	168
1911.	83	279,219	186	19,028	175
1912.	92	294,540	205	20,104	175
1913.	93	296,720	210	20,428	180

A mai közlekedési viszonyok mellett, a mikor speciális vasúti kocsikban még a legkényesebb halféléket is napokon át lehet elevenen szállítani, a piacon mindenütt a friss hal a főcikk. Édesvízi halkonzervekről, nálunk legalább még, nem igen lehet szó, annál kevésbé,

15. kép.

mert a hűtőipar folytonos tökéletesedése könnyűvé teszi az esetleges feleslegek elraktározását. A halak fagyasztása ehhez képest nálunk is mindinkább nagyban szerepel s piacainkat a német piacokhoz hasonlóan elárasztja már a perzsa származású s Oroszországból hozzánk kerülő süllő.

Legnagyobb halaspiacunk Budapest, a hol az évi felhozatal kerekszámban 20,000 métermázsára rúg. A halárak e mellett évről-évre növekednek; annak a jele, hogy szükségletünket még mindig nem tudjuk fedezni. Jelentősebb halaspiacaink vannak még Szegeden, Apatinban, Zimonyban, Pancsován, Újvidéken és Orsován.

A nagy folyóktól távoleső városoknak még nincs oly megfelelő piaci berendezésük, a mely feltétlenül szükséges a rendszeres halkereskedelemhez. Legsürgő-

sebb feladatunk ennél fogva a vidéki halaspiacok szervezése. Valamely termelési ág sikerének titka éppen az értékesítés lehetőségében rejlik, a minek feltétele ismét az, hogy az árút megfelelő állapotban juttassuk a fogyasztóhoz. A vidéki halpiacok ezt volnának hivatva megkönnyíteni s a fogyasztó kör tágításával a halászatnak módot adni arra, hogy a köztáplálkozásban az őt megillető szerepet betöltse.

JOGESÉT.

A halteleltetők kis méreteiknél fogva vizet nem fogyasztanak.

A halastavak vizének leeresztésénél nem elég csak a levezetőpatak vízemésztőképességének figyelembe vétele, hanem tekintettel kell lenni az alább fekvő vízhasználatok szükségletére is.

Vízfelesleggel engedélyezett halastavaknál párologás révén az alsóbb vízhasználatokra nézve vízvesztéség nem állhat elő.

Ezeket állapítja meg egy konkrét engedélyezési esetben harmadfokban a m. kir. földművelésügyi minisztérium 125630/V. 1913. sz. alatt kiadott döntése az alábbiak szerint:

„Dr. G. M. földbirtokos, k—i halastavainak engedélyezése ügyében a közgazgatási bizottságnak másodfokú véghatározatát a m—i részvénytársaság által közbevetett fellebbezés folytán felülbírálat alá vettem s ennek eredményéhez képest az egybehangzó alsófokú határozatokat az alábbi változtatásokkal hagyom helyben: „ . . . 2. ugyancsak a 4. §. c) pont helyébe a következők teendők: „c) augusztus 20-ától kezdve február 1-ig terjedőleg a halastavak táplálásának az 5. §. c) pontja szerint történendő megszüntetése mellett a 4. §. b) pontjában említett duzzasztási magasság betartásával a p—i vízfolyás teljes vízmennyiségét a teletetők tavakon keresztül a k—i patakba vezetni.“

„5. Az 5. §. i) pontja helyett a következők veendők fel: i) a halastavak vizének leeresztését fokozatosan olyképp eszközölni, hogy a b—i és p—i egyesült vízfolyásban levezetésre jutó vízmennyiség, eltekintve az esős napoktól, egyébként másodpercenként 421 litert meg ne haladja. Ama vízállás, melynél a kérdéses meder a most meghatározott vízmennyiséget vezeti, külön jellel lesz megjelölendő.“

Indokok: A halteleltetők kis méreteiknél fogva vizet nem fogyasztanak és különben a p—i patak vize a czukorgyár időszakában csak a víz felújítása céljából fog a teletetőkön keresztülvezettetni.

Mindazonáltal a jelen határozatom 2. pontja értelmében az engedélyokirattervezetnek a halteleltetők vízellátására vonatkozó határozmányja is oly módon változtatott meg, hogy ennek a vízvezetésnek időtartama tekintetében sem maradjon fenn kétség . . .

Ugyancsak az alsó vízhasználatok érdekeinek megóvása végett történt gondoskodás arról, hogy a halastavak vizének leeresztésére nézve is a vonatkozó alsófokú megállapításnál *határozottabb* rendelkezés vétesék fel az engedélyokiratban. Ennél a kérdésnél ugyanis az alsófokú hatóságok ama meghatározása, mely szerint a halastavak vize fokozatosan a patak vízemésztőképességének figyelembevételével mellett olyképen eresztessék le, hogy az alsó birtokosok el ne árasztassanak, már annál fogva sem lehetett megnyugtató, mert az alsó meder vízemésztőképessége a meder jókarban tartásá-

tól függ s így ez a kérdés azután állandó nézeteltérések anyagául szolgálhatott volna.

Itt azonkívül figyelembe kellett venni a fellebbezésben szóvá tett azt a körülményt, hogy a halastavaknál lehetnek tényleg olyan oldalforrások, amelyeknek eddig a vízfolyásokba gravitált vize az új helyzet folytán az útjukba eső halastavak által lesz felfogva s így a halastavak nemcsak a vízfolyásokból kivezethető vízfölöslegeket, hanem ezeknek az oldalforrásoknak a vizét is visszatartanak.

Erre a lehetőségre való tekintettel is a halastavak vizének leeresztését a jelen határozatom 5. pontja szerint felvenni rendelt megállapítással indokolt volt akként szabályozni, hogy leeresztendő vízmennyiség az alsóbb vízhasználatok által teljes mértékben kihasználható legyen.

A vízleeresztés mértékének a megjelölt mederben rendes körülmények között 421 másodperczliternyi vízemésztéssel történt megállapítása szakközgeim véleménye szerint a halaszgazdaság üzemére sem lehet káros befolyással, mert a tervekből kivehető adatokhoz képest a 60 kat. hold kiterjedésű halastavak vízraktározóképessége az engedélyezett vízszinek mellett 345.000 köbméterre tehető, ez a vízmennyiség pedig 420 másodperczliter vízsugárral 9 nap alatt leereszthető.

A fellebbezésben az elpárologás címén kifogásolt vízvesztéségről is említés tételik.

Szakközgeim nyilatkozata szerint a fellebbezés ez a része a most tárgyalás alatt álló 3 halastavat illetőleg tárgytalan.

Ugyanis a halastavak megtöltése a megállapított engedélyezési feltételek szerint csakis vízfölösleggel, vagyis az alsó vízhasználatok által már ki sem használható vízzel történik, hasonlóképp az elpárologó víz pótlása is.

A vízfölöslegből raktározott víznek elpárologása, ha még elpárologás útján a halastavak teljesen szárazzá válnának is, az alsó vízhasználatokra nézve teljesen közömbös, csak az engedélyes károsodását idézhetné elő.

IRODALOM. KÖNYVISMERTETÉS.

Dr. Unger Emil „A vízszennyezésekről“ című tanulmánya mint különnyomat is megjelent a „Természettudományi Közlöny“ ez évi 596. sz. füzetéből. Szerző mindenekelőtt szabatosan megállapítja a fertőzött és szennyezett víz közötti különbséget. Fertőzött víznek csak azt a vizet nevezhetjük, a mely fertőző betegséget (kolera, tífusz stb.) okozó csírákat tartalmaz. Szennyezett pedig a víz, ha oly idegen ártalmas, esetleg mérgező anyagok kerülnek abba, a melyek használatát megnehezítik s a halállományt veszélyeztetik.

Megemlíti, hogy a vízszennyezések között a legtöbb bajt a könnyen rothadó szerves vegyületeket tartalmazó szennyvíz (bőr-, cellulóz-, cukorkeményítő-, papíros-, posztó-, szeszgyárak stb.) okozza. A szennyezett vízben szakaszonként jellegzetes, egymásba fokozatosan átnyúló biológiai képek s ezekkel egyező kémiai változások észlelhetők. Éppen ezért a vízszennyezések megítélése sok esetben nagyon előnyös a biológiai víz- és szennyvizsgáló módszer, mert azzal mindjárt a helyszínen célt érhetünk.

E módszert különösen *Kolkowitz* és *Marsson* dolgozták ki s szerző részletesen ismerteli a szennyezett vízben általuk jellemzett három tájékot: a szennyvízi tájékot, az átmeneti tájékot és a tiszta víz tájékát. Megjegyzi azonban, hogy a biológiai vizsgáló rendszernek még nagyon fiatal kora mindenesetre óvatosságra intenek s helyesen kémiai elemzéssel párvonalasan alkalmazandó.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

13. Ármentesítő társulatok bérbeadhadják-e külön köbgödreik halászatát akkor, a mikor az illető folyószakaszokon halászati társulat alakult és működik? S. A.

14. Mi alapon szállíthatunk mi Németországba vámmentesen élő pontyot? V. J.

15. Bátor vagyok következő kérdésekre szíves véleményüket kérni.

1. Az A—i ármentesítő Társulat csatornát létesített. A csatorna részben régi T—a medrek felhasználásával, *de nagyobb részben* teljesen új csatornameder kiásásával készült, melyhez a területet kisajátítás útján szerezte meg. A régi T—a folyáson az illető halászati jogosultak hatóságilag meg vannak állapítva; kérdés, hogy az újonnan ástott nagyon sok kilométer hosszú csatornában a halászati törvény 1. §-a értelmében a társulatot illeti-e a halászati jog? Mi ezen már tudomásom szerint is több helyen felmerült jogi kérdésben a minisztérium által elfogadott joggyakorlat?

2. Oly régi Tiszamederben, Morotvában, mely nem lett felvéve azon területek jegyzékébe, melyre a halászati jogosultság annak idején megállapítva lett — s mely területet kisajátítás útján a társulat később szintén megszerezte —, a halászati törvény 1. §-a alapján bír-e a társulat halászati joggal minden különös hatósági megállapítás nélkül? D.

Feleletek.

13. Ismerünk mi is ármentesítő társulatot, a melyik köbgödreinek halászatát tényleg bérbeadja. Teszi ezt azon a jogi alapon, hogy a köbgödrök területét kisajátította, tehát a terület az övé s így az azt borító vízben a halászat joga is őt illeti. Betű szerint talán igazuk van. Lényeg szerint azonban aligha. Akkor ugyanis, mikor azokat a területeket kisajátították, aligha gondoltak arra, hogy azokon halászni is lehessen; megfizették az árát azért, hogy tudjanak honnan anyagot venni a töltésbe. Azáltal, hogy ezt az anyagot kitermelték, támadtak a gödrök. Ezek a gödrök azonban maguk nem *haltermő* helyek, hanem azok csak a máshol, a folyóban, vagy a folyóval összeköttetésben levő arra alkalmas vízterületeken termett *beléjük tévedt idegen hal csabdába kerítésére valók*. Még csak az a jogcím sem lehet ilyen halak befogására, mint a minőt a halászatról szóló törvény 2. §-a az árvízzel borított terület tulajdonosa számára megad, hogy t. i. azért szabad neki saját területén az árvízben halászni, hogy némileg a halászattal pótolja az árvízről a mezőgazdasági terményekben szenvedett kárt. Itt sivár, meddő értékük szerint már kihasznált gödrökről van szó, a melyek bár nem szándékosan, de *mesterségesen* fogják ott az árvízzel beléjük jutó halat. Köztudomású, hogy az ivadékpusztulásnak minő rettenetes eszközei ezek a köbgödrök.

Éppen ennek a kártételnek elhárítását célozzák azok a miniszteri rendelkezések, a melyek a köbgödröknek az anyafolyóval való összeköttetését rendelik el. Ha az összeköttetés megvan, akkor az árvíz apadásával a köbgödrökbe rekedt halak visszatérhetnek az anyafolyóba. Ha az összeköttetés valami különösebb nehézséggel jár, pl. a köbgödrök messze esnek, vagy nagyon mélyek, akkor persze nem lehet a bajon segíteni. De ilyen esetekben igazán nem tarthatjuk a fent előadottak alapján méltányos eljárásnak azt, hogy a köbgödrök halászata valósággal nyereszkeskedési vágyból bérbé adassék. Hiszen a törvény tiltja, hogy az árvizek kiöntéseiből a halak visszatérését az anyafolyóba valaki megakadályozza. (2. §.) Ha már most valaki mégis csak *ilyen célból* létesít mély gödröket a területén, akkor nyilvánvalóan vét a törvény tilalma ellen. A köbgödröket ugyan nem ebből a célból ásták, *de éppen azért nem is volna szabad azokat erre a célra felhasználni!*

Egyedül csak az volna a helyes s csak azzal lehetne némileg enyhíteni azt a nagy kárt, a melyet a közvizek halászatának okoznak, ha a köbgödrök halászata átengedtetnék a most már mindenhol megalakult halászati társulatoknak azzal az egyenesen kifejezett

kikötéssel, hogy az azokból kifogott halak árúba nem bocsálhatók, hanem visszahelyezendők az anyafolyóba.

14. Csakis élő tavi pontyot vihetünk Németországba vámmentesen és pedig a Németbirodalommal 1905. évi december hó 6-án létrejött (1892. évi III. törvényzikk) kereskedelmi és vámszerződéshez tartozó pótszerződés mellékletét képező A) tarifa 115. számának jegyzetében foglaltak szerint. A vonatkozó rendelkezések végrehajtása tárgyában egyébként a m. kir. földművelésügyi miniszter 5556/eln. VII/B.—1. 1906. sz. alatt a kereskedelemügyi és pénzügyi miniszterekkel egyetértőleg a következőket rendelte:

1. §. A Németbirodalomba bevitelre kerülő élő tavi pontyok vámmentes kezelése céljából a küldeményhez bizonyítvány melléklendő, a melyben az illetékes közegek igazolják, hogy a halak tavakból származnak.

A bizonyítvány azon község előjárósága által állítandó ki, a melynek határában az illető tó, melyből a pontyok származnak, fekszik. A bizonyítványban — a tó tulajdonosának megnevezése mellett — igazolandó, hogy ezen tóban pontyok tartatnak és hogy a Németbirodalomba bevitelre kerülő pontyok tényleg azon tóból származnak.

A tó tulajdonosának bevallása és azon körülmény, hogy a tóban pontyok tartatnak, az illetékes politikai hatóság (I. fokú közigazgatási hatóság) által igazolandó.

Ezen bizonyítvány mikénti kiállítására a mellékelt A) minta használandó. Hogy a tavipontyok küldeményeknek a német birodalmi vámhivatalok által leendő vámkezelése alkalmával a szállító felek semmi nemű késedelmet ne szenvedjenek, a magyar nyelvű eredeti bizonyítványhoz annak hitelesített német fordítása is csatolandó. A fordítási mintát a jelen rendelet B) melléklete tünteti fel.

A) minta.

Bizonyítvány.¹⁾

....., mint I. fokú közigazgatási hatóság igazolja, hogy-ban²⁾ község határában tóval (tavakkal) bír és hogy ezen tóban (tavakban) pontyokat tartanak. 19..... hón.

P. H.

Aláírás.

..... község előjárósága igazolja, hogy a mai napon által³⁾-ból⁴⁾ részére⁵⁾-ba⁶⁾ hordókban összesen liter tartalommal, vízhatlan vászontartányokban kg. súlyban, víziúton halbárkákban kg. súlyban, elküldött eleven pontyok⁷⁾ lakos tulajdonát képező tóból (tavakból) származnak. 19..... hón.

P. H.

Aláírás.

¹⁾ A meg nem felelő törlendő. — ²⁾ A tótulajdonos nevének és lakhelyének bevallása. — ³⁾ Az elküldő neve. — ⁴⁾ Feladási hely megnevezése. — ⁵⁾ Az átvevő neve. — ⁶⁾ Azon hely megnevezése, hová a küldemény irányítva van. — ⁷⁾ A tótulajdonos nevének és lakhelyének megjelölése.

B) Formulare.

Zeugnis.¹⁾

Übersetzung.

Von der politischen Behörde I. Instanz wird bestätigt, dass in²⁾ im Gebiete der Gemeinde einen Teich (Teiche) besitzt und dass in diesem (diesen) Karpfen gehalten werden.

....., am

L. S.

Unterschrift.

Die Gemeinde-Vorsteherung bestätigt, dass die am heutigen Tage von³⁾ durch⁴⁾ an⁵⁾ nach⁶⁾ in Fässern mit zusammen Litern in Plauen mit kg. auf dem Wasserwege in Fischkästen mit kg. versendetem lebenden Karpfen aus dem Teiche (den Teichen) des in⁷⁾.

....., am

L. S.

Unterschrift.

¹⁾ Nicht zutreffendes auszustreichen. — ²⁾ Angabe des Namens und Wohnortes des Teichbesitzers. — ³⁾ Versendungsart. — ⁴⁾ Versender. — ⁵⁾ Empfänger. — ⁶⁾ Bestimmungsort. — ⁷⁾ Angabe des Namens und Wohnortes des in der Bestätigung der politischen Bezirksbehörde angeführten Teichbesitzers.

15. ad 1. A kisajátított területen vezetett csatornában a halászati törvény 1. §-a alapján a halászat joga mindenesetre a társulaté, mert a halászat joga a földtulajdon elválaszthatatlan tartozéka s a meder tulajdonosát illeti. Amennyiben azonban ez a jog bárki részéről s bármi okból vitássá tétetnék, a döntés nem a minisztérium elé tartozik, épen azért a minisztérium által elfogadott joggyakorlat nincs is, hanem minden egyes esetben rendes bíróság tesz igazságot ítélettel a perben álló felek között.

ad 2. Teljesen azonos megítélés alá esik a 2. pont alatt említett „Morotva” is. Amennyiben a területet a társulat kisajátította, birtokába vette, a halászat joga azon a területen minden különös hatósági megállapítás nélkül őt illeti, feltéve, hogy tényleg nem volt az már előzőleg más valaki részére, a ki nem is medertulajdonos, megállapítva a törvény 3. §-a alapján. Épen erre való tekintettel itt már könnyebben érthető, hogy valaki a jogosultságot vitathatja; pl. az, a ki számára a többi vizekre a halászati jog meg volt állapítva s mondjuk, csak tévedésből maradt ki a jegyzékből a „Morotva”, de azért abban a társulat által való kisajátítás előtt tényleg az illető valaki gyakorolta a halászatot. Ily vitás esetekben a halászati jog tekintetében azonban ismételjük, csak a rendes bíróság ítélkezhet; a közigazgatási hatóságok, minisztériumok semmiképp sem illetékesek a döntésre.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Az „Országos Halászati Egyesület” t. tagjait kérjük, hogy tagsági díjaikat a következő címre küldjék be: Kuttner Kálmán, Budapest, V., Ügynök-utca 19. A tagsági díj egy évre 6 korona.

Tagsági díjakat f. évben fizettek 1914. évi február 1. óta:

1912. évre: Baghy Gyula, Baghy Pál, Délmagyarországi haltenyésztő r.-t., Duschek János, Dunszt Viktor, Grassl Hugó, Holzer Miklós, Ivančić József, br. Inkey Pál, Kálcsai érseki uradalom, Kövér János, dr. Korbuly Mihály, Kvassay Jenő, Lammel Ferencz, Madi Kovács László, Metzli Camil, Nasici tógazdaság, Nagyváradai lt. sz. káptalan uradalmi erdőhivatala, Nagyváradai lt. sz. káptalan köröskisjenői erdőgondnoksága, Patatics Pál, Puróly Pál, Pap Béla, dr. Radvány Károly, Sváb Gyula, ifj. Szál Ferencz, Timár László, Végh János.

1913. évre: Baghy Gyula, Baghy Pál, Délmagyarországi haltenyésztő r.-t., Duschek János, Főhercegi Erdőfelügyelőség Főherceglak, Főhercegi Halászati Központ, Grassl Hugó, Gruenwald Tivadar, Höcker Ágoston, Ivančić József, Holzer Miklós, br. Inkey Pál, Kálcsai érseki uradalom, Kövér János, dr. Korbuly Mihály, Kvassay Jenő, Lammel Ferencz, Lipovszky István, Madi Kovács László, Metzli Camil, Meller Henrik, Miholasek György, Nasici tógazdaság, Nagyváradai káptalan uradalmi erdőhivatala, Nagy Imre, Nagyváradai káptalan köröskisjenői erdőgondnoksága, Patatics Pál, Purgly Pál, dr. Radvány Károly, Sváb Gyula, ifj. Szál Ferencz, Timár László, Ungmegyei sporthorgászok egyesülete, Végh János, Wein Károly, Zólyomvármegyei halászati társulat.

1914. évre: Ajtics Horváth Dezső, gr. Ballestrem uradalom, Baghy Gyula, Baghy Pál, Benkő Béla, Burkovszky Kálmán, Corchus Dezső, Corchus Zoltán, Délmagyarországi haltenyésztő r.-t., Duschek János, Darányi Ágoston, Eyssen Károly, Fanda Ágoston, Fekete Mihály, Főhercegi Erdőfelügyelőség Bélye, Főhercegi Erdőgondnokság Tököspuszta, Főhercegi Halászati Központ, Fritsch Árpád, Göbl Viktor, Grassl Hugó, Győrvidéki h. t., Höcker Ágoston, Hajnal Izidor, br. Inkey Pál, Ivančić József, Kálcsai érseki uradalom, Kövér János, dr. Korbuly Mihály, Kuttner Kálmán, Kettőskörösi h. t., Lindmeyer Antal, Lammel Ferencz, Lipovszky István, Madi Kovács László, Makfalvy Géza, Metzli Camil, Meller Henrik, Mikolasek György, Németh Pál, Nasici tógazdaság, Nagyváradai káptalan uradalmi erdőhivatala, Nagy Imre, Nagyváradai káptalan köröskisjenői erdőgondnoksága, Pavlicsek Leó, Patatics Pál, Purgly Pál, Pöstyénvidéki h. t., dr. Radvány Károly, Sváb Gyula, Szurmay

Ferencz, ifj. Szál Ferencz, Timár László, Ungmegyei sporthorgászok egyesülete, Valasek Ferencz, Végh Ferencz, Wein Károly, Zólyomvármegyei halászati társulat, Zsarnovitzky Árpád.

1915. évre: Délmagyarországi haltenyésztő r.-t., br. Inkey Pál, Ivkovicus Dusan.

1916. évre: br. Inkey Pál, Ivkovicus Dusan.

Kelt Budapesten, 1914. április.

Kuttner Kálmán
egyesületi pénztáros.

Az Országos Halászati Egyesület a jég közé csomagolt halak csomagolása és vasúti szállítása ügyében az alábbi beadványt intézte a Máv. igazgatóságához:

20/1914. sz. A m. kir. államvasutak nagytekintetű Igazgatóságának Budapest. — Hivatkozással a nagytekintetű Igazgatóságnak a jég közé csomagolt tárgyak vasúti szállítása tárgyában 301,196/1913. F. IV. szám alatt kiadott legújabb rendeletére, az egyesületünk tagjai részéről hozzánk juttatott kérelmek idecsatolása mellett, az alább előadandó indokaink alapján a magunk részéről is tisztelettel kérjük, méltóztassék ezt a haltermelő, halkereskedő és fogyasztó közönséget egyaránt igen érzékenyen érintő rendeletet minél előbb *hatályon kívül helyezni.*

Az említett sérelmes rendelkezés értelmében ugyanis: „Jég közé csomagolt tárgyak nem vízálló tartályokban, mint kosarakban vagy ládáknak *darabárúként* csak akkor vétetnek fel szállításra, ha a tartályok szilárd fedéllel jól el vannak zárva és feneke külön legalább 14 czm., oldalukon és a fedél alatt pedig legalább 10 czm. vastag szalmából, fűrészporból, tőzgeből vagy más eféléből álló réteggel van ellátva.”

A vasutaknak sokféle fontos közgazdasági hivatása között nem utolsó a közlekedés nagy érdekeinek szolgálata. A vasút ebbeli nagyfontosságú feladatát megfelelően csak úgy oldhatja meg, ha az élelmiszerek szállítása körüli intézkedéseinek az egyes áruk sajátos természetét figyelembe veszi, illetőleg azok figyelembe vehetése végett az arra legilletékesebb szakköröket meghallgatja.

Véleményünk szerint mindenféle szállítmányt az áru természetének megfelelő elbánásban kellene részesíteni, még pedig oly módon, hogy az együtt szállított különböző természetű áruk ne csak egymást ne rongyosítsák meg, hanem maguk se romoljanak meg.

A most kifogásolt rendelet az idecsatolt beadványban előadottak szerint éppen ezzel ellenkező következménnyel jár. Ezenkívül azért is rendkívül káros, mert éppen a tavasztól őszi erjedő melegebb időszakban legtömegesebben piacra kerülő és legolcsóbb károskeszégféle, tehát néptáplálékul is szolgáló halfajták vasúti szállításának lehetetlenné tételét jelenti. A csomagolásnak ez a sok munkával járó kellő gyakorlatot és megfelelő időt igényelő módja ugyanis drága és körülményes, pedig a halcsomagolás kivált nyáron égetően sürgős munka, mert a csomagok feladásával a vonatok menetrendjéhez kell a szállítónak alkalmazkodnia, máskülönben a csomagolatlanul visszamaradó hal gyorsan megromolva, kárba vész.

Mindezeknél fogva tisztelettel kérjük a nagytekintetű Igazgatóságot, hogy a sérelmes rendeletnek hatályon kívül helyezése mellett, de még újabb intézkedések megtétele előtt a fenti ügyben az erre illetékes szakkörök bevonásával értekezletet tartani és arra egyesületünket is meghívni szíveskedjék észrevételeink és részletes indokaink előterjesztése céljából.

Budapest, 1914 márczius hó 4.

Az Országos Halászati Egyesület mai napon tartott választmányi ülésének határozatából:

Répássy Miklós s. k.,
titkár.

Báró Tallián Béla s. k.
elnök.

A Kettőskörösi halászati társulat Ribárszky Pál elnöklete alatt márczius 30-án Békésen tartotta meg évi rendes közgyűlését. *Az igazgatói jelentés szerint a povádi halivadéknevelő telep üzemben tartható nem lesz,* mert a tulajdonos hosszúfoki ármentesítő társulat a kérdéses területet a védőtöltések emelése miatt elkerülhetetlen anyagtermelésre használta fel és azt jövőben védőfüzes létesítésére kívánja felhasználni. Az ivadéknevelő telep költségeinek

megtérítése címén engedélyezett 500 kor. államsegélyért a földmív. minisztériumnak köszönetet szavaztak.

A hullámtéri kubikgödrökből egyébként 76 kg. vegyes halivadékok (ponty, kárász, keszeg) halásztak le és vittek át a folyómederbe. A társulati vizekbe összesen 450,000 drb süllőikrát helyeztek ki és apró süllőivadékokat keveset észleltek ugyan, de a többi halfajta a múlt évi árvizekben szépen szaporodott és a halfogas is igen eredményes volt.

Összesen 28 halászati kihágás fordult elő és ebből 24 esetben hozatott marasztaló ítélet, a fokozottabb őrizetre tehát feltétlenül szükség volna. A 630 kat. holdnyi vízterület évi bérösszege 3194 K.

Az 1913. évi záró számadást 366.69 K bevétel és 333.45 K kiadással jóváhagyták. Az 1914. évi költségelőirányzatot 638 K-ban állapították meg, a miből többek között halór fizetésére 180 K-t, a felügyelettel megbízott gátörök jutalmazására 115 K, a kubikgödrök tavaszi lehalaszására 60 K, tógazdaságból beszerzendő pontyivadék szállítására és kihelyezésére 100 koronát fordítanak; a minek fedezetére 52 fillér holdankénti járulékok szavaztak meg és a 288 K hiányt pedig államsegélyből remélik fedezhetni. Végül elhatározták, hogy a f. év végén felszabaduló vízterületeket nyilvános árverésen újabb 6 évre adják bérbe. (—gh.)

VEGYESEK.

Halászati tanfolyam. A földművelésügyi miniszter az előző években követett gyakorlatához képest kincstári erdőörök részére 7—8 napra terjedő gyakorlati halászati tanfolyamat rendelt el ismét. A tanfolyam Znióváralján e hó 27-én veszi kezdetét, az ottani közalapítványi uradalomnak Köttl Rudolf haltenyésztő által bérelt pisztrángos tógazdaságában. A tanfolyam tárgyát a pisztrángtenyésztés és a természetes vizek halászatának köréből meríti és az eddigi diszpozíciók szerint részt vesz rajta a lugosi és kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságok, az ungvári m. kir. főerdőhivatal, továbbá az orsovai, a szászsebesi m. kir. erdőhivatalok kerületéből 1—1 erdőőr. A tanfolyamot Simonffy Gyula m. kir. erdőmérnök vezeti.

A süllő ivása a mesterséges tógazdaságokban a márczius végén uralkodott hűvös idő következtében ez idén némileg később kezdődött a szokottnál: márcziusban egyáltalán nem kaptunk hírt róla. Április 1-én jelezték az első fészket a sárdi tógazdaságban (Somogy megye). Az állami támogatásképp kiutalt szállítások azonban csak április 6-án kezdődtek a sárdi és iharosi tógazdaságokból, április 7-én pedig a tiszaradványi tógazdaságból is. A verbászi süllőtelep ez idén nincs üzemben; a minek oka, a mint halljuk, a Ferenczsatorna vizének a cukorgyárak által való szennyezettsége.

A vízjogról szóló 1885: XXIII. t.-cz. kiegészítéséről és módosításáról rendelkező és 1913. évi július hó 11-én életbeléptetett 1913: XVIII. t.-cz. végrehajtására vonatkozó rendeletet most adta ki a m. kir. földművelésügyi miniszter (1200/914. sz.).

E törvénynek egyik legfőbb rendelkezése, a mi a halászatot is közelebről érdekelheti, tudvalevőleg az, hogy hatályon kívül helyezi a régi törvény 15. §-át és azt az általános szabályt állítja fel, hogy *arlézi kutak* és földalatti gyűjtőművek segélyével a vizet felszínre hozni csak *előzetes hatósági engedély alapján szabad.*

A vám kérdésében ránk nézve is érdekesek a német államférfiak nyilatkozatai. A „Fischerei Zeitung“ közlése szerint dr. Delbrück államtitkár a f. évi január 20-i parlamenti ülésen többek között kijelentette, hogy „egyelőre nincs szándéka az 1902. évi vámtarifára vonatkozó novella beterjesztésére. Ha pedig a szerződő államokkal meg lehet egyezni a fennálló szerződések egyszerű meghosszabbítására nézve, akkor ilyen novellának a benyújtása feleslegessé is válnék“. Dr. Sydow kereskedelmi miniszter pedig a képviselőház márczius 4-i ülésében mondotta, hogy „az 1902. évi vámtarifa alaposabb megváltoztatására vagy új tarifával való helyettesítésére az előfeltételek nincsenek meg. Az összerdek szempontjából sem az ipari és mezőgazdasági vámok csökkentéséről nem lehet szó, sem a vámvédelem megerősítésének szüksége fenn nem forog.“

A kassai m. kir. vízmesteriskolán f. évi márczius 28-án volt az 1910—1911. évi tanfolyam záróvizsgálója. Összesen 51 növendék hagyta el végbizonyítvánnyal mint vízmester, illetőleg folyamfelvigyázó az intézetet, a kik tanulmányi idejük alatt a halászatból is megfelelő kiképzésben részesültek.

Apróságok. Jégfal. Halászaink egy kis halat *jégfalnak* neveznek; kubikgödrökben fogják, de van a Tiszában is. Horogra teszik a csuka számára csalinak; szeretik, mert nem nagy, szép ezüstös s a horgon soká él. Én is összeszedtem néhányat s az aranyhalaim közé tettem. Nagyon tetszettek a kis halak s addig kutattam *Brehm, Herman O.* stb. könyveikben, a míg reá jöttem, hogy: *szivárványos ökle.* *S.*

Halszökés. Ősszel egy körülbelül 40 holdnyi területen, köb-gödörbe rém sok csukám volt. Most kora tavasszal halásztunk, egyet se találtunk. A múlt évi harmadik árvízzel elszökött; de még a dévér is véle, pedig a víz csak 3 napig folyt a köb-gödrökbe a Tiszából.

12¹ a kilós csuka. Nem tudom, máshol ritkaság-e, de a szolnoki halászok még nem láttak. Én fogtam egyet e tavaszon s felküldtem a vásárcsarnokba Budapestre. Élve érkezett.

Egy 3 kilós és 6 horgos csuka! Halászaim horgai zsinegestől együtt tünedeztek el; keresték a bűnöst, de hasztalan. E napokban végre megcsípték a zsványt, a mikor is már a hetedik horgot kapta be. 3 kilós csuka volt; hat horgos még a szájában volt.

Mese a gyűrűről. A nagykürei határban egy kereskedő márnát tisztított a parton, a mikor is a márna és pecsétgyűrűje a Tiszába esett. Három hét mulva vett egy három kilós harcsát Törökszentmiklóson benne volt a gyűrűje! (Neveket kérünk! *Szerk.*) *S. A.*

A Velencei tavon folyó évi márczius hó 24-én nagy vízi vadászatot tartottak rendkívüli szép eredménnyel. A vízmadarak egész tömege került terítékre, köztük, sőt legnagyobb részt, a halpusztító kártékony madarak ezre. A vadászok örömmel állapították meg, hogy a vízmadarak, a mióta a Velencei tavon rendes halgazdasági üzem van, nyugodtabban szaporodnak, mert a fészkeiket nem bolygatják; a tavon való vízi vadászat ily módon ismét visszanyeri régi, évtizedekkel ezelőtt való hírét.

Elfogadok előjegyzést idei zsenge pontyivadék június elején való szállítására, ezre ivótónál átvéve 5 korona. Előnyújtott ivadékok 3—5 centiméteres, ezre 20 korona.

CORCHUS BÉLA
Budapest, IX., Boráros-tér 3. sz.

Dr. Kúnffy Lajos tógazdaságában, Somogytúr-on, vasutállomás Balatonboglár, 200 kgr. egynyaras compóivadékok eladó.

TÓKEZELŐ keresztek

a Délvidéki Haltenyésztő R.-T. suseki tógazdaságához, Szlavóniában. Pontykezelésben gyakorlott, töltés- és csatornázási munkálatokban járatos fiatal, erélyes gazdák. vagy gazdatisztek elsőbbségben részesülnek. Pályázatok bizonyítványmásolatokkal a **Délvidéki Haltenyésztő R.-T.-hoz, Pusztafácánkert,** u. p. Tolna intézendők.

Kitünő, szapora, olcsó haltakarmány!

Ne adjuk többet pénzünket a külföldnek, hanem vásároljunk itthon! Bármilyen mennyiséget, konkurrens áron, szállíthatok azonnal! Ajánlom Ausztriában már is igen jól bevezetett haltakarmányféleségeimet, ú. m.: **száritott és darált húst Korongokba préselve**, nem tévesztendő össze holmi dögöktől származó kiégetett szappangyári hulladékkal! A halak általában mind igen szeretik, nagyon tápláló és a mi a fő nagyon szapora. **100 kiló 32 K. Törmelék-rizs 100 kiló 25 K; rizsliszt 100 kiló 18 K**, továbbá hámozott borsótöredék, **vérliszt, csontliszt** stb. sokkal olcsóbb, mint bárhol is! Miután az árak igen váltakoznak, azért igen ajánlom tisztelt vevőimnek, hogy a szükséges mennyiség felemlítésével tőlem árajánlatot kérjenek az árú lekötése céljából! Kívánatra szállítom a **száritott halakból készített lisztet** is! **A TURUL füllesztő** (főző) mesésen vált be fentti takarmányok elkészítésénél. Minden racionálisan kezelt halgazdaságban kell, hogy meg legyen! Kapható különböző nagyságokban, leírást igen szívesen küldünk költségvetéssel egyetemben. **A VIDRA** a halgazdaság réme, mesésen vonzódik a kített törhöz, ha azt **Storz** udv. vadász **csalijával** kezeltük. **Egy doboz 2 K.** — A hazai halgazdaságok szíves pártolását kéri:

WIRKER J. Órangyal gyógyszerháza és laboratóriuma **Rákoskeresztúr** Budapest mellett. :: József Főherceg Úfensége udv. szállítója.
erdő- és mezőgazdasági kártékonyok ellen

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásáresarnok. Telefon: 61—24.

Kerestetik

mielőbbi belépésre egy szakavatott, több évi gyakorlattal bíró és lehetőleg a német és horvát nyelvekben jártas

önálló tókezelő

egy újonnan létesített 300 hold nagyságú tógazdaság részére. Ajánlatok igény megjelöléssel és bizonyítványmásolatokkal a **bárá Gutmann-féle uradalom jószágigazgatóságához, Orahovica** (Szlavónia) intézendők. 3—1

CHEMISCHE FABRIK SCHLUTUP

Dr. Max Stern
Schlutup, bei Lübeck.

A kitünően bevált

I-a SCHLUTUPI HALLISZT

egyedüli készítője.

Rendkívül nagy **halhúsgyarapodás** csekély termelési költség mellett. Feltűnő jó eredmények **pontyoknál**, czompóval való vegyes benépesítés mellett, valamint **pisztrángoknál**, különösen **zsenge ivadék- és növendékhalaknál.** * * *

HALGAZDASÁGHOZ VALÓ ESZKÖZÖK: PISZTRÁNGIKRA-

KÖLTÖEDÉNYEK, halivadékszallítóedények, AQUARIUMOK

stb. készítésében specialista. — Az országos halászati felügyelőség szállítója.

LAMMEL FERENCZ, bádagos- és szerelőmester, **Budapest, VIII., József-utca 17. sz.**

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított **wittingau** pontyot és anyapontyot, bajorországi **aischgründi** 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

— A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel. —

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.